OXFORD RESEARCH

Kompetanseintensiteten til bedrifter støttet av Innovasjon Norge

En analyse av kundeeffektundersøkelsene 2003-2006

Oxford Research er et skandinavisk analyseselskap som dokumenterer og utvikler kunnskap i analyser, evalueringer og utredninger slik at politiske og strategiske aktører kan få et bedre grunnlag for sine beslutninger. Oxford Research ble etablert i 1995 i København og har selskap også i Norge og Sverige samt kontor i Brussels.

Se www.oxford.no for mer informasjon om selskapet.

Oxford Research:

NORGE

Oxford Research AS
Kjøita 42
4630 Kristiansand
Norge
Telefon: (+47) 40 00 57 93
post@oxford.no

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20, 4. sal
2000 Frederiksberg C
Danmark
Telefon: (+45) 33 69 13 69
Fax: (+45) 33 69 13 33
office@oxfordresearch.dk

SVERIGE

Oxford Research AB
Box 7578
Norrlandsgatan 12
103 93 Stockholm
Telefon: (+46) 702965449
www.oxfordresearch.se

BELGIA

Oxford Research
c/o ENSR
5, Rue Archimède, Box 4
1000 Brussels
Phone +32 2 5100884
Fax +32 2 5100885
secretariat@ensr.eu

© Oxford Research AS

Tittel:	Kompetanseintensiteten til bedrifter støttet av Innovasjon Norge
Undertittel:	En analyse av kundeeffektundersøkelsene 2003-2006
Oppdragsgiver:	Kommunal- og regionaldepartementet (via Innovasjon Norge)
Prosjektperiode:	November 2010
Prosjektleder:	Tor Borgar Hansen
Forfattere:	Tor Borgar Hansen og Bjørn Brastad
Kort sammendrag:	Vi finner at kompetanseintensive bedrifter er godt representert i kundeporteføljen til Innovasjon Norge, men denne domineres – ikke overraskende – av lite kompetanseintensive bedrifter. Det er klare forskjeller i hvilke tjenester og prorammer kompetanseintensive og ikke-kompetanseintensive bedrifter etterspør. Kompetanseintensive bedrifter benytter i langt større grad tjenester og programmer som gjennomgående skårer høyest på alle resultatindikatorer i Etterundersøkelsene. Likevel finner vi at enkelte av disse tjenestene og programmene, som for eksempel OFU/IFU, også benyttes av bedrifter i mindre kompetanseintensive næringer og i mindre sentrale regioner. Dette indikerer at Innovasjon Norge evner å også velge ut gode prosjekter i slike næringer og i slike regioner. Vi finner også en klar sammenheng mellom addisjonalitet og kompetanseintensitet, der høy addisjonalitet i størst grad kan påvises i prosjekter som gjennomføres av kompetanseintensive bedrifter og vice versa.

Innhold

Kapittel 1.Innledning **5**

Kapittel 2.Populasjonen **6**

Kapittel 3.Resultater basert på kundeeffektundersøkelsene 2003-2006 (etterundersøkelsene) **9**
3.1 Innovasjon Norges virkemidler og kompetanseintensitet 9
3.2 Høyere addisjonalitet innenfor kompetanseintensive næringer/tjenester 10
3.3 Tjenester/programmer og addisjonalitet 10
3.3.1 Addisjonalitet i kompetanseintensive næringer/tjenester 10
3.3.2 Addisjonalitet i mindre kompetanseintensive næringer/tjenester 11
3.4 Kompetanseintensive bedrifter og sentralitet 13
3.5 Kompetanseintensive bedrifter og innovasjonsindikatorer etter sentralitet 15
3.5.1 Kompetanseintensive bedrifter og samarbeid 15
3.5.2 Kompetanseintensive bedrifter og kompetanse 15
3.5.3 Kompetanseintensive bedrifter og utvikling/adferdsendring 16
3.5.4 Kompetanseintensive bedrifter og faktisk innovasjon 17

Kapittel 4.Oppsummering ..... Feil! Bokmerke er ikke definert.

Tabelliste

Tabell 1: Hovedkategorier og -kriterier for avgrensing av kompetanseintensive næringer/tjenester 5
Tabell 2: Fordeling av Innovasjon Norges tilsagn i perioden 2003-2008 etter næringers kompetanseintensitet og antall tildelinger fordelt på virkemidler omfattet av kundeeffektundersøkelsene ..... **Feil! Bokmerke er ikke definert.**
Tabell 3: Innovasjon Norges tildelinger i etterundersøkelsene 2003-2006, etter næringer/tjenesters kompetanseintensitet fordelt på tjeneste/program og antall prosjekter samt tildelt beløp 9
Tabell 4: Addisjonalitet i KEU 2003-2006 etter kompetanseintensitet 10
Tabell 5: Addisjonalitet i prosjekter gjennomført av bedrifter innenfor kompetanseintensive næringer/tjenester, etter tjeneste og program 11
Tabell 6: Addisjonalitet i prosjekter gjennomført av bedrifter innenfor mindre kompetanseintensive næringer/tjenester, etter tjeneste og program 12
Tabell 7: Kompetanseintensive bedrifter som oppgir høy addisjonalitet, etter tjeneste og program og sentralitet (NIBR Ba162) 13
Tabell 8: Kompetanseintensive bedrifter som oppgir høy addisjonalitet, etter tjeneste og program og distriktspolitisk virkeområde (DU01) 14
Tabell 9: Gjennomsnittlig antall områder med økt samarbeid for kompetanseintensive bedrif-ter, etter regiontype (NIBR Ba162) 15
Tabell 10: Gjennomsnittlig antall områder med økt samarbeid for kompetanseintensive bedrifter, etter distriktspolitisk virkeområde (DU01) 15
Tabell 11: Gjennomsnittlig antall områder med økt kompetanse for kompetanseintensive bedrifter, etter regiontype (NIBR Ba162) 16
Tabell 12: Gjennomsnittlig antall områder med økt kompetanse for kompetanseintensive bedrifter, etter distriktspolitisk virkeområde (DU01) 16
Tabell 13: Gjennomsnittlig antall områder med økt innovasjonsadferd for kompetanseintensive bedrifter, etter regiontype (NIBR Ba162) . 16
Tabell 14: Gjennomsnittlig antall områder med økt innovasjonsadferd for kompetanseintensive bedrifter, etter distriktspolitisk virkeområde (DU01) 16
Tabell 15: Gjennomsnittlig antall områder med økt innovasjon for kompetanseintensive bedrifter, etter regiontype (NIBR Ba162) 17
Tabell 16: Gjennomsnittlig antall områder med økt innovasjon for kompetanseintensive bedrifter, etter distriktspolitisk virkeområde (DU01) 17

Figurliste

Figur 1: Fordeling av Innovasjon Norges tilsagn i perioden 2003-2008 etter næringers kompetanseintensitet og tildelt beløp 6
Figur 2: Fordeling av Innovasjon Norges tilsagn i perioden 2003-2008 etter næringers kompetanseintensitet og antall tildelinger 7

 © Oxford Research AS

Kapittel 1. Innledning

I dette notatet rapporteres resultatene av analyser av tilsagn til bedrifter som har fått støtte av Innovasjon Norge med fokus på deres kompetanseintensitet basert på NIBRs nylig utviklede inndeling av næringer og tjenester i kategorier av varierende kompetanseintensitet.[1] Kategoriene som er benyttet i dette notatet er følgende:

Tabell 1: Hovedkategorier og -kriterier for avgrensing av kompetanseintensive næringer/tjenester

Kategorier	Kriterier for utvalg av 4-siffer-NACE-næringer/tjenester
1. Kompetanseintensive næringer/tjenester (KI)	> 39,4 % UoH-utdannede (968 906 arbeidsplasser)
2. Mindre kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI)	< 39,4 % UoH-utdannede (1 611 547 arbeidsplasser)
2.1 Noe kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI_1)	39,2 - 17,0 % UoH-utdannede (717 664 arbeidsplasser)
2.2 Lite kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI)-2	< 17,0 % UoH-utdannede (893 883 arbeidsplasser)

Kilde: Onsager, Knut et. al. (2010): Kompetanseintensive næringer og tjenester - lokalisering og regional utvikling. NIBR-rapport 2010:20, Oslo, side 47

Datagrunnlaget for analysene er Innovasjon Norges kundeeffektundersøkelser, og da nærmere bestemt etterundersøkelsene som er gjort blant de som fikk støtte fra Innovasjon Norge i perioden fra 2003 til 2006.

For å kunne si noe om det større bildet, det vil si hvordan fordelingen mellom kompetanseintensive og mindre kompetanseintensive er i hele Innovasjon Norges tilsagnsportefølje, har vi også gjennomført en grov analyse av samtlige tilsagn som er gitt i perioden 2003 til 2008. Datagrunnlaget for dette er populasjonsfiler som er hentet ut av Innovasjon Norges saksbehandlingssystem SOPP. Dette innebærer at vi ikke fanger opp tjenester og programmer som:

- FRAM (deler av programmet)
- Internasjonalisering (deler av programmet)
- NT-programmet

gjennom dette datamaterialet. Da vi har nær 45 000 tilsagn i datagrunnlaget, vil vi likevel være i stand til å foreta en godt fundamentert analyse.

I notatet ser vi først på kompetanseintensiteten til bedrifter i populasjonen og fordeler både antall tilsagn og tilsagnenes størrelse på de ulike kompetansekriteriene. Dernest går vi over til å se på hvordan bedriftene fordeler seg på tjenester og programmer i kundeeffektundersøkelsene (etterundersøkelsene) 2003-2006 for å kunne si noe om hvilke tjenester og programmer kompetanseintensive bedrifter etterspør sett i forhold til hvilke tjenester ikke-kompetanseintensive bedrifter etterspør.

Dernest ser vi på addisjonaliteten i prosjektene som oppgitt av bedriftene i de ulike kompetansekategoriene for å kunne avdekke eventuelle forskjeller mellom kompetanseintensive og ikke-kompetanseintensive bedrifter med hensyn til avhengigheten av støtten fra Innovasjon Norge.

Videre går notatet i dybden på spørsmålet om det kan påvises forskjeller mellom kompetanseintensive og ikke-kompetanseintensive bedrifter når vi fordeler på sentralitet og tjenester som har høy addisjonalitet.

Avslutningsvis vil vi belyse hvorvidt det er forskjeller mellom kompetanseintensive bedrifter fordelt på sentralitet når vi betrakter utvalgte innovasjonsindikatorer som:

- Samarbeid
- Kompetanse
- Innovasjonsadferd
- Faktisk innovasjon

[1] Onsager, Knut et. al. (2010): Kompetanseintensive næringer og tjenester - lokalisering og regional utvikling. NIBR-rapport 2010:20, Oslo.

Kapittel 2. Populasjonen

Først ser vi på totalpopulasjonen av tilsagn (altså ikke bedrifter) som, etter fjerning av tildelinger internt i IN/SND-systemet og til offentlige aktører, består av 44 796 tilsagn i perioden 2003 til 2009. Fra denne populasjonen er det videre fjernet:

- 560 tilsagn grunnet uoppgitt sektorkode (0)
- 1075 tilsagn grunnet NACE-kode 99999
- 511 tilsagn grunnet feilaktig NACE-kode

Videre er tilsagn gitt i 2009 utelatt fra analysene da disse er registrert med NACE-koder etter SN2007-standarden. Da NIBRs analyse av kompetanseintensive næringer er basert på NACE SN2002-standarden, kan ikke 2009-årgangen benyttes uten en omfattende omkoding som ressursmessig ligger utenfor rammen av dette prosjektet.

Vi starter med å se på populasjonen av tilsagn i perioden 2003-2008 og ser denne opp mot næringers kompetanseintensitet. I Figur 1 vises fordelingen av tildelt beløp.

Figur 1: Fordeling av Innovasjon Norges tilsagn i perioden 2003-2008 etter næringers kompetanseintensitet og tildelt beløp

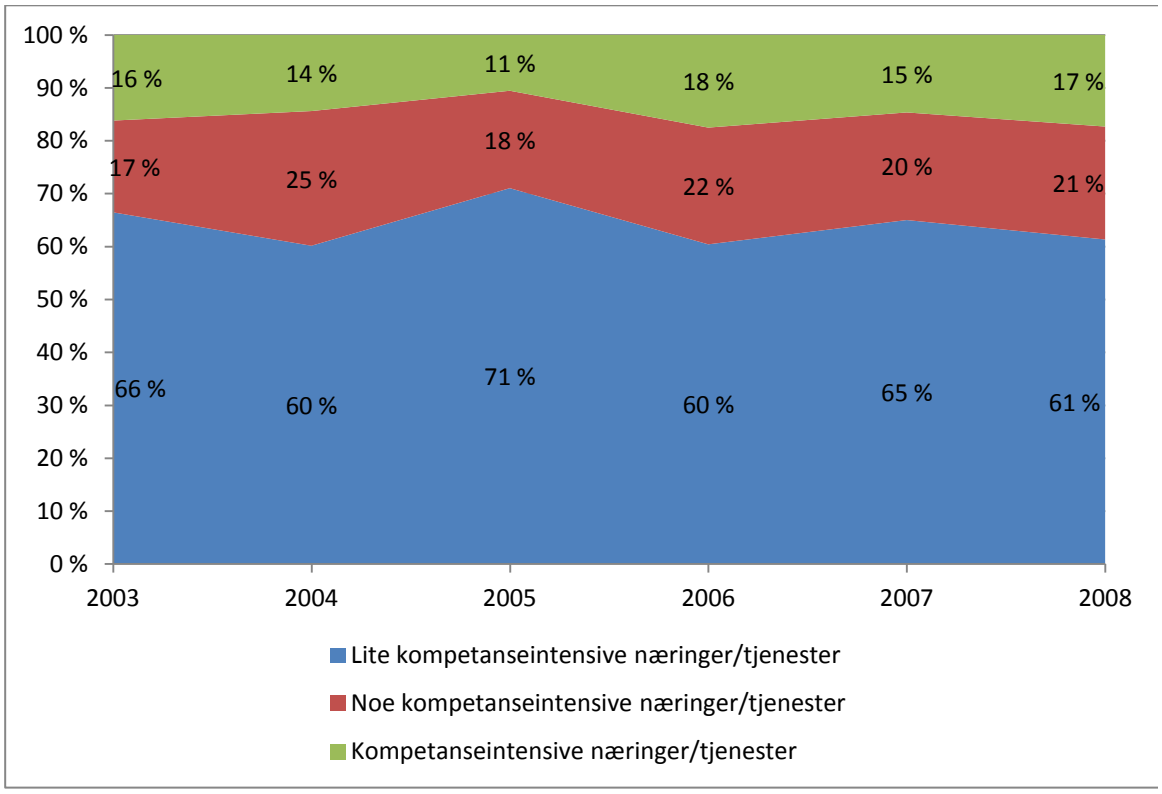

Kilde: Oxford Research AS

Som vi ser av figuren, er forholdet mellom de ulike næringstypene relativt konstant, og med en klar dominans av de lite kompetanseintensive næringene.

I neste figur vises den samme populasjonen, men her er fordelingen basert på antall tildelinger (som har hatt et kronebeløp knyttet til seg).

© Oxford Research AS

Figur 2: Fordeling av Innovasjon Norges tilsagn i perioden 2003-2008 etter næringers kompetanseintensitet og antall tildelinger

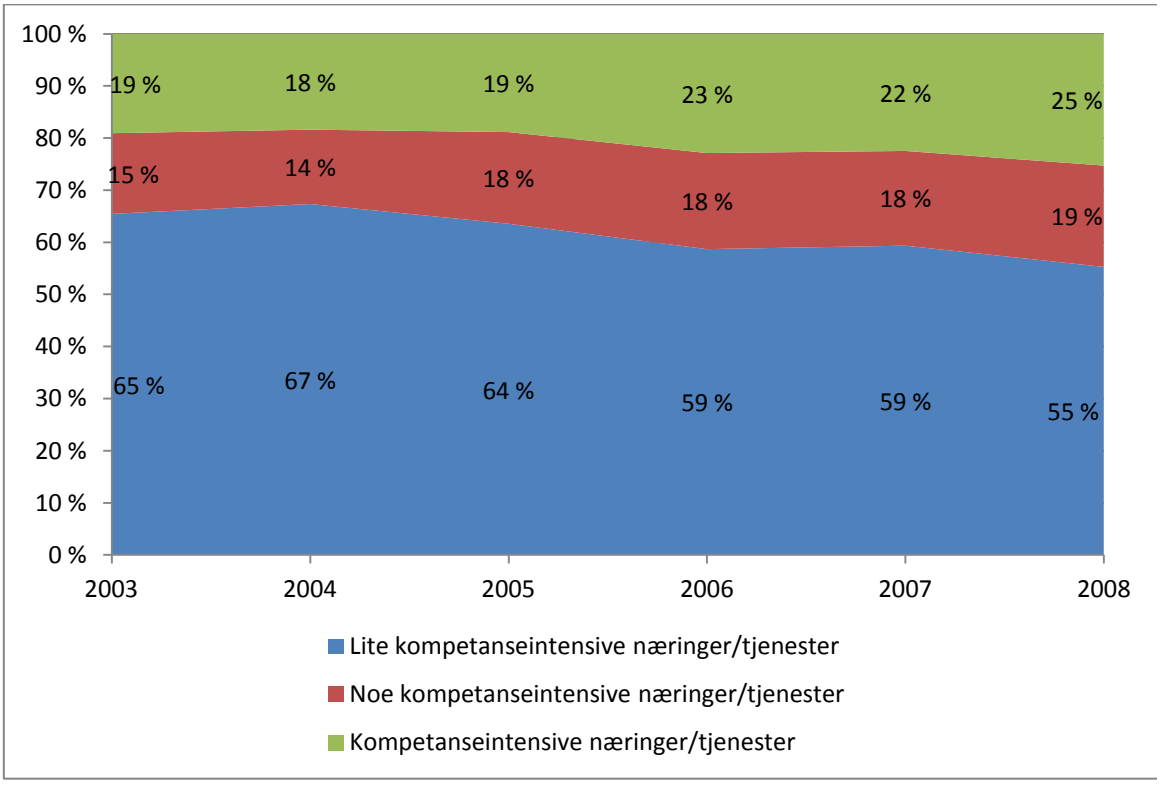

Kilde: Oxford Research AS

Av denne figuren ser vi at de kompetanseintensive næringene har en større andel av antall tildelinger enn de har hatt av tildelt beløp. Dette betyr at det gjennomsnittlige tilsagn gitt til bedrifter i disse næringene er lavere enn de som gis til bedrifter i de andre, mindre kompetanseintensive næringene.

Til slutt ser vi på hvordan de tildelte midlene fordeler seg på de ulike virkemidlene til Innovasjon Norge.

Tabell 2: Fordeling av Innovasjon Norges tilsagn i perioden 2003-2008 etter næringers kompetanseintensitet og antall tildelinger fordelt på Innovasjon Norges virkemidler (betegnelser benyttet i Før-undersøkelsen 2009)

Virkemiddel	Lite kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI-2)		Noe kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI-1)		Kompetanseintensive næringer/tjenester (KI)		Totalt antall prosjekter	Total sum av tildelt beløp
	Fordeling ant. prosjekter	Fordeling tildelt beløp	Fordeling ant. prosjekter	Fordeling tildelt beløp	Fordeling ant. prosjekter	Fordeling tildelt beløp		
FRAM	0 %	0 %	9 %	6 %	91 %	94 %	32	27 018 101
Internasjonalisering	0 %	0 %	13 %	14 %	87 %	86 %	15	6 885 000
Kulturbasert nærings-utvikling	10 %	8 %	16 %	15 %	74 %	77 %	109	36 767 500
BIT	22 %	27 %	0 %	0 %	78 %	73 %	51	90 290 000
Inkubatorstipend	10 %	9 %	19 %	19 %	71 %	72 %	458	114 407 462
Landsdekkende utviklingstilskudd	17 %	14 %	16 %	15 %	67 %	71 %	966	201 382 088
Maritim utvikling	11 %	6 %	19 %	25 %	69 %	68 %	36	35 728 000
Trebasert innovasjonsprogram	36 %	24 %	16 %	12 %	48 %	63 %	132	68 142 325
OFU/IFU	12 %	11 %	27 %	32 %	61 %	58 %	795	1 032 505 022
Etablererstipend	25 %	23 %	26 %	25 %	49 %	52 %	3560	510 646 644
RDA - ikke med i KEU	45 %	22 %	22 %	30 %	32 %	48 %	1493	770 555 963
Innovasjonslån	28 %	28 %	26 %	29 %	46 %	44 %	285	414 395 000
VSP skog	56 %	56 %	5 %	4 %	39 %	40 %	193	81 882 080
Marint innovasjonsprogram	42 %	46 %	20 %	24 %	39 %	29 %	173	100 350 932
Verdiskapingsprogram mat	65 %	59 %	12 %	12 %	23 %	29 %	986	405 659 228
Distriktsutviklingstilskudd	47 %	48 %	24 %	27 %	29 %	25 %	6306	2 292 219 229
Annet - ikke med i KEU	59 %	53 %	14 %	25 %	27 %	22 %	3756	2 764 916 758
Bioenergiprogrammet	65 %	56 %	27 %	31 %	8 %	13 %	939	136 437 207
Distriktsrettede risikolån	63 %	56 %	27 %	34 %	11 %	10 %	932	1 554 693 595
Bygdeutviklingsstipend	68 %	68 %	22 %	23 %	10 %	9 %	1470	119 443 904
Bygdeutviklingsmidler - Tillegg	69 %	71 %	22 %	21 %	8 %	8 %	3151	729 166 082
BU - ikke med i KEU	90 %	86 %	6 %	6 %	4 %	7 %	2249	635 714 166
Lavrisikolån	61 %	49 %	33 %	46 %	5 %	5 %	626	3 460 004 379
Verdiskapingsprogrammet for reindrift	91 %	89 %	4 %	6 %	5 %	5 %	134	38 352 106
Risikolån landbruk	83 %	86 %	13 %	12 %	4 %	3 %	53	38 138 025
Landbrukslån	92 %	91 %	7 %	8 %	1 %	1 %	1794	2 309 817 862
Bygdeutviklingsmidler - Tradisjonell	92 %	92 %	7 %	7 %	1 %	1 %	6713	3 231 559 505
Grunnfinansieringslån-flåte	99 %	99 %	1 %	1 %	0 %	0 %	799	3 248 651 947
Totalt	**62 %**	**64 %**	**17 %**	**21 %**	**21 %**	**15 %**	**38206**	**24 455 730 110**

Kilde: Oxford Research AS

Av tabellen ser vi at det er tydelige forskjeller i virkemiddeletterspørselen mellom bedrifter i kompetanseintensive og bedrifter i ikke-kompetanseintensive næringer/tjenester.

I neste kapittel vil vi se nærmere på hvorvidt mønstrene vi finner i tabellen over også kan påvises i Kundeeffektdataene.

© Oxford Research AS

Kapittel 3. Resultater basert på kundeeffektundersøkelsene 2003-2006 (etterundersøkelsene)

3.1 Innovasjon Norges virkemidler og kompetanseintensitet

Vi starter med å se på fordelingen av kompetanseintensive tjenester/næringer sett i forhold til Innovasjon Norges virkemidler i perioden 2003-2006. Tabellen baserer seg kun på prosjekter som har fått tildelt pengemidler. Dette betyr at ikke alle prosjekter har mottatt pengestøtte i.f.m. Innovasjon Norges tilsagn.

Spesielt innenfor programmene FRAM og Bransjerettet IT (BIT) finner vi tilsagn uten pengemidler. Av denne grunn er ingen av prosjektene som er støttet gjennom FRAM-programmet inkludert i analysen.

Tabell 3: Innovasjon Norges tildelinger i etterundersøkelsene 2003-2006, etter næringer/tjenesters kompetanseintensitet fordelt på tjeneste/program og antall prosjekter samt tildelt beløp

Virkemiddel	Lite kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI-2)		Noe kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI-1)		Kompetanseintensive næringer/tjenester (KI)		N
	Fordeling ant. prosjekter	Fordeling tildelt beløp	Fordeling ant. prosjekter	Fordeling tildelt beløp	Fordeling ant. prosjekter	Fordeling tildelt beløp	
Inkubatorstipend	10 %	9 %	20 %	17 %	70 %	74 %	93
Kulturbasert næringsutvikling	21 %	15 %	16 %	11 %	63 %	74 %	19
OFU/IFU	12 %	9 %	32 %	39 %	56 %	52 %	175
Landsdekkende utviklingstilskudd	30 %	18 %	15 %	23 %	55 %	59 %	146
Etablererstipend	23 %	24 %	25 %	24 %	51 %	53 %	443
Internasjonalisering	27 %	19 %	23 %	18 %	50 %	64 %	137
Marint innovasjonsprogram	43 %	48 %	17 %	14 %	39 %	38 %	23
Landsdekkende risikolån	40 %	47 %	26 %	18 %	34 %	35 %	68
Bransjerettet IT	61 %	57 %	6 %	3 %	33 %	40 %	18
Verdiskapingsprogram skog	57 %	51 %	10 %	9 %	33 %	40 %	67
NT-programmet	40 %	30 %	28 %	28 %	32 %	42 %	65
Oppfinnerstipend	31 %	37 %	38 %	28 %	31 %	35 %	29
Distriktsutviklingstilskudd	50 %	42 %	24 %	20 %	26 %	38 %	442
Verdiskapingsprogrammet for mat	71 %	68 %	9 %	11 %	20 %	21 %	203
Bygdeutviklingsstipend	71 %	69 %	21 %	19 %	9 %	12 %	200
Distriktsrettede risikolån	71 %	60 %	20 %	23 %	9 %	16 %	171
Bioenergiprogrammet	63 %	54 %	28 %	30 %	8 %	16 %	60
Lavrisikolån	78 %	80 %	15 %	10 %	7 %	10 %	88
Bygdeutviklingsmidler	84 %	90 %	12 %	8 %	4 %	2 %	599
Verdiskapingsprogrammet for reindrift	93 %	98 %	3 %	2 %	3 %	0 %	29
Landbrukslån	91 %	90 %	8 %	8 %	1 %	1 %	393
Distriktsrettet låneordning	64 %	56 %	36 %	44 %			28
Grunnfinansieringslån-flåte	99 %	99 %	1 %	1 %			113
Risikolån landbruk	92 %	97 %	8 %	3 %			12
Total	**58 %**	**69 %**	**18 %**	**15 %**	**24 %**	**16 %**	**3621**

Kilde: Oxford Research AS

Tabell 3 viser tydelig at seks programmer/tjenester skiller seg ut ved at de har støttet meget høye andeler kompetanseintensive bedrifter. Disse er:

- Inkubatorstipend
- Kulturbasert næringsutvikling
- OFU/IFU
- Landsdekkende utviklingstilskudd
- Etablererstipend
- Internasjonalisering

Disse skiller seg signifikant ut fra resten av virkemidlene, uavhengig av om vi betrakter fordelingen av antall prosjekter eller fordelingen av tildelt beløp.

I den andre enden av skalaen skiller det seg også ut seks programmer/tjenester som i svært høy grad støtter prosjekter som er gjennomført av bedrifter tilhørende lite kompetanseintensive næringer/tjenester. Disse er:

- Lavrisikolån
- Bygdeutviklingsmidler
- Landbrukslån
- Risikolån landbruk
- Verdiskapingsprogrammet for reindrift
- Grunnfinansieringslån-flåte

Disse programmene/tjenestene er samtidig de hyppigst benyttede for å støtte fysiske investeringer i primærnæringene.

Vi finner altså igjen det samme mønsteret som i totalpopulasjonen.

Da vi også ser at det er stor grad av samsvar når vi ser på fordelingene av tildelt beløp og antall tildelinger, velger vi i de videre analysene å benytte sistnevnte som analyseenhet.

3.2 Høyere addisjonalitet innenfor kompetanseintensive næringer/tjenester

Addisjonalitet er et viktig mål som sier noe om hvorvidt støtten fra Innovasjon Norge er utløsende for gjennomføring av prosjekter eller aktiviteter. I Tabell 4 vises denne indikatoren sett opp mot næringers/tjenesters kompetanseintensitet.

Tabell 4: Addisjonalitet i KEU 2003-2006 etter kompetanseintensitet

	Lav addisjonalitet	Middels addisjonalitet	Høy addisjonalitet	N
Lite kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI-2)	19 %	29 %	53 %	1895
Noe kompetanseintensive næringer/tjenester (MKI-1)	11 %	36 %	54 %	585
Kompetanseintensive næringer/tjenester (KI)	6 %	36 %	58 %	801
Kilde: Oxford Research AS				

Som vi ser i Tabell 4, er det forskjeller mellom de ulke næringene/tjenestene sett ut fra kompetanseintensitet opp mot addisjonalitet. Andelen av prosjekter som med stor sannsynlighet også hadde blitt gjennomført uten Innovasjon Norges støtte (lav addisjonalitet), er mye høyere innenfor de lite kompetanseintensive næringene/tjenestene enn innenfor de kompetanseintensive næringene/tjenestene. Tilsvarende er andelen av prosjekter med høy addisjonalitet (som med stor sannsynlighet ikke hadde blitt gjennomført uten Innovasjon Norges støtte), er høyere innenfor de kompetanseintensive næringene/tjenestene enn innenfor de lite kompetanseintensive næringene/tjenestene. Forskjellene her er mindre enn innenfor de lavere addisjonalitetsklassene, men totalt sett er forskjellene klart signifikante på 1-prosentsnivået.

3.3 Tjenester/programmer og addisjonalitet

Vi ser først på de kompetanseintensive næringene/tjenestene før vi ser på de lite kompetanseintensive næringene/tjenestene.

3.3.1 Addisjonalitet i kompetanseintensive næringer/tjenester

I Tabell 5 har vi fremstilt alle tjenester og programmer som har støttet prosjekter fra bedrifter som er representert i de kompetanseintensive næringene og som har hatt seks eller flere tilsagn. Dette betyr at tjenestene/programmene:

- Lavrisikolån (5)
- Landbrukslån (3)
- Bioenergiprogrammet (5)
- Bransjerettet IT (5)
- Verdiskapingsprogrammet for reindrift (1)

er fjernet fra analysen grunnet for få tilsagn (antall tilsagn til kompetanseintensive bedrifter innenfor disse tjenestene/programmene er satt i parentes i listen over). I tillegg husker vi fra Tabell 3 at Distriktsrettet låneordning, Grunnfinansieringslån-flåte samt Risikolån landbruk ikke hadde noen tilsagn til bedrifter som befinner seg innenfor de kompetanseintensive næringene.

© Oxford Research AS

Tabell 5: Addisjonalitet i prosjekter gjennomført av bedrifter innenfor kompetanseintensive næringer/tjenester, etter tjeneste og program

Virkemiddel	Lav addisjonalitet	Middels addisjonalitet	Høy addisjonalitet	N
OFU/IFU	1 %	21 %	78 %	95
Oppfinnerstipend		25 %	75 %	8
Verdiskapingsprogrammet for mat	3 %	29 %	69 %	35
Verdiskapingsprogram skog		32 %	68 %	22
Distriktsrettede risikolån		38 %	62 %	13
Inkubatorstipend	3 %	36 %	61 %	61
Distriktsutviklingstilskudd	4 %	36 %	60 %	100
Landsdekkende utviklingstilskudd	8 %	36 %	56 %	78
Marint innovasjonsprogram	11 %	33 %	56 %	9
Bygdeutviklingsmidler	5 %	40 %	55 %	20
Landsdekkende risikolån	10 %	35 %	55 %	20
NT-programmet	11 %	37 %	53 %	19
Etablererstipend	9 %	41 %	50 %	210
Bygdeutviklingsstipend	22 %	28 %	50 %	18
Internasjonalisering	11 %	44 %	45 %	62
Kulturbasert næringsutvikling		58 %	42 %	12
Total	6 %	36 %	58 %	801

Kilde: Oxford Research AS

Det er hensiktsmessig å lese Tabell 5 i sammenheng med Tabell 3. Dersom vi da fokuserer på de tjenestene og programmene som i Tabell 3 ble identifisert som spesielt viktige for kompetanseintensive næringer/tjenester, har vi igjen markert disse med grønt i Tabell 5. Når vi ser nærmere på disse tjenestene og programmene, finner vi interessante forskjeller. Vi finner nå at spesielt OFU/IFU-ordningen peker seg ut med høye andeler av prosjekter som har høy addisjonalitet. Ser vi på prosjektene innenfor Kulturbasert næringsutvikling, derimot, finner vi at disse i langt mindre grad synes å være avhengige av støtten fra Innovasjon Norge for å bli gjennomført. Faktisk ville 7 av 12 prosjekter som er støttet gjennom dette virkemiddelet med stor sannsynlighet blitt gjennomført også uten støtten. Vi ser videre at de prosjektene innenfor Verdiskapingsprogrammene for henholdsvis mat og skog som er blitt gjennomført av bedrifter i kunnskapsintensive næringer også i stor grad er avhengige av støtten fra Innovasjon Norge for å bli gjennomført. Oppfinnerstipendet ligger også høyt oppe på denne listen.

3.3.2 Addisjonalitet i mindre kompetanseintensive næringer/tjenester

I det følgende har vi slått sammen de to kategoriene lite og noe kompetanseintensive næringer/tjenester til samlekategorien mindre kompetanseintensive næringer/tjenester. Når vi ser disse næringene/tjenestene opp mot addisjonalitet, finner vi følgende resultater (se Tabell 6):

Tabell 6: Addisjonalitet i prosjekter gjennomført av bedrifter innenfor mindre kompetanseintensive næringer/tjenester, etter tjeneste og program

Virkemiddel	Lav addisjonalitet	Middels addisjonalitet	Høy addisjonalitet	N
Verdiskapingsprogrammet for reindrift		19 %	81 %	27
Risikolån landbruk	17 %	8 %	75 %	12
Bioenergiprogrammet	6 %	20 %	75 %	51
OFU/IFU	4 %	22 %	74 %	73
Bransjerettet IT		27 %	73 %	11
Kulturbasert næringsutvikling		29 %	71 %	7
Marint innovasjonsprogram	8 %	25 %	67 %	12
Verdiskapingsprogram skog	5 %	28 %	67 %	39
Verdiskapingsprogrammet for mat	5 %	31 %	64 %	149
NT-programmet	12 %	26 %	62 %	42
Distriktsutviklingstilskudd	11 %	29 %	60 %	301
Landsdekkende utviklingstilskudd	12 %	28 %	60 %	60
Distriktsrettede risikolån	10 %	31 %	60 %	134
Inkubatorstipend		46 %	54 %	26
Landsdekkende risikolån	11 %	37 %	53 %	38
Landbrukslån	30 %	20 %	50 %	324
Bygdeutviklingsstipend	10 %	41 %	49 %	166
Bygdeutviklingsmidler	22 %	32 %	46 %	537
Internasjonalisering	13 %	42 %	45 %	62
Lavrisikolån	34 %	21 %	45 %	71
Distriktsrettet låneordning	30 %	25 %	45 %	20
Etablererstipend	6 %	51 %	42 %	204
Oppfinnerstipend	16 %	42 %	42 %	19
Grunnfinansieringslån-flåte	49 %	13 %	38 %	95
Total	17 %	30 %	53 %	2480
Kilde: Oxford Research AS				

Som vi ser av Tabell 6, fordeler de tjenestene og programmene som i Tabell 3 ble identifisert som i størst grad å støtte prosjekter gjennomført av bedrifter i noe og lite kompetanseintensive næringer (markert med rødt i Tabell 6) seg over hele skalaen med hensyn til addisjonalitet. I toppen finner vi Verdiskapingsprogrammet for reindrift og Risikolån landbruk. Svært få av disse prosjektene ville ha blitt gjennomført uten Innovasjon Norges støtte. I motsatt ende finner vi Grunnfinansieringslån-flåte, en tjeneste som nesten uten unntak støtter prosjekter gjennomført av bedrifter i de minst kompetanseintensive næringene og som i tillegg er kjennetegnet av at nesten halvparten av prosjektene ville ha blitt gjennomført også uten støtte fra Innovasjon Norge. Denne tjenesten skårer med andre ord desidert dårligst på de hittil analyserte indikatorene.

© Oxford Research AS

3.4 Kompetanseintensive bedrifter og sentralitet

Et sentralt spørsmål i den videre analysen er hvor i landet de mest kompetanseintensive bedriftene befinner seg. I den videre analysen konsentrerer vi oss om bedrifter som har angitt at Innovasjon Norges støtte har vært viktig for deres gjennomføring av prosjektet (høy addisjonalitet) og ser nærmere på hvordan disse er fordelt på ulike regiontyper (NIBR Ba162). Vi står da igjen med til sammen 466 tilsagn og disse er vist i Tabell 7, fordelt etter tjeneste og program.

Tabell 7: Kompetanseintensive bedrifter som oppgir høy addisjonalitet, etter tjeneste og program og sentralitet (NIBR Ba162)

Virkemiddel	Hovedstadsregionen	Storbyregioner kategori 1	Storbyregioner kategori 2	Mellomstore byregioner	Småbyregioner	Tettstedsregioner	Spredtbygde regioner	N
Bygdeutviklingsmidler	9 %	9 %		27 %	9 %	36 %	9 %	11
Distriktsrettede risikolån	13 %	13 %	25 %			50 %		8
Distriktsutviklingstilskudd		7 %	10 %	13 %	22 %	40 %	8 %	60
Landsdekkende risikolån	18 %	9 %	18 %	45 %	9 %			11
Landsdekkende utviklingstilskudd	25 %	25 %	18 %	18 %	9 %	5 %		44
Lavrisikolån				50 %	50 %			2
Landbrukslån	50 %					50 %		2
NT-programmet			40 %	50 %	10 %			10
OFU/IFU	23 %	34 %	12 %	26 %	4 %	1 %		74
Bioenergiprogrammet	80 %				20 %			5
Bransjerettet IT	75 %		25 %					4
Kulturbasert næringsutvikling	20 %	40 %	40 %					5
Marint innovasjonsprogram	20 %	60 %	20 %					5
Verdiskapingsprogrammet for mat	21 %	21 %		21 %	8 %	17 %	13 %	24
Verdiskapingsprogrammet for reindrift						100 %		1
Verdiskapingsprogram skog	60 %		7 %	20 %	7 %	7 %		15
Etablererstipend	11 %	17 %	15 %	24 %	16 %	15 %	1 %	105
Inkubatorstipend	24 %	27 %	5 %	14 %	22 %	8 %		37
Bygdeutviklingsstipend	11 %	11 %		11 %	33 %	22 %	11 %	9
Oppfinnerstipend	50 %	17 %		17 %		17 %		6
Internasjonalisering	43 %	25 %	11 %	11 %	7 %	4 %		28
Total	20 %	19 %	12 %	20 %	12 %	14 %	2 %	466

Kilde: Oxford Research AS

I Tabell 7 er det flere interessante resultater som bør kommenteres. For det første ser vi at enkelte tjenester som:

- Bygdeutviklingsmidler
- Distriktsutviklingstilskudd
- Landsdekkende utviklingstilskudd
- OFU/IFU
- Verdiskapingsprogrammet for mat
- Etablererstipend
- Inkubatorstipend
- Internasjonalisering

har en stor spredning over nesten alle regiontyper, selv når vi avgrenser utvalget av prosjekter til de som har høy addisjonalitet og er gjennomført av bedrifter i kompetanseintensive næringer. Spesielt ser vi at Etablererstipend forekommer i alle regiontypene, om enn i liten grad i spredtbygde regioner.

På den annen side finner vi tjenester og programmer som er mer konsentrert om færre regionstyper, men dette skyldes i hovedsak at det er svært få forekomster av disse i dette avgrensede utvalget.

Ikke overraskende er forskjellene som er illustrert i Tabell 7 meget signifikante, det vil si på 1-prosent-nivået.

En alternativ analysetilnærming for å få frem eventuelle andre forskjeller mellom tjenestene og programmene, er å fordele disse etter en grovere geografisk inndeling. Vi har derfor fordelt det samme utvalget av tilsagn etter distriktspolitisk virkeområde, eller mer nøyaktig, etter hvorvidt tilsagnet er gitt til bedrifter som befinner seg utenfor eller innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. Denne fordelingen er vist i Tabell 8.

Tabell 8: Kompetanseintensive bedrifter som oppgir høy addisjonalitet, etter tjeneste og program og distriktspolitisk virkeområde (DU01)

Virkemiddel	Utenfor det distriktspolitiske virkeområdet	Innenfor det distriktspolitiske virkeområdet	N
Bygdeutviklingsmidler	27 %	73 %	11
Distriktsrettede risikolån	25 %	75 %	8
Distriktsutviklingstilskudd	13 %	87 %	60
Landsdekkende risikolån	91 %	9 %	11
Landsdekkende utviklingstilskudd	93 %	7 %	44
Lavrisikolån	50 %	50 %	2
Landbrukslån	50 %	50 %	2
NT-programmet		100 %	10
OFU/IFU	88 %	12 %	74
Bioenergiprogrammet	80 %	20 %	5
Bransjerettet IT	100 %		4
Kulturbasert næringsutvikling	100 %		5
Marint innovasjonsprogram	80 %	20 %	5
Verdiskapingsprogrammet for mat	58 %	42 %	24
Verdiskapingsprogrammet for reindrift		100 %	1
Verdiskapingsprogram skog	67 %	33 %	15
Etablererstipend	56 %	44 %	105
Inkubatorstipend	68 %	32 %	37
Bygdeutviklingsstipend	22 %	78 %	9
Oppfinnerstipend	83 %	17 %	6
Internasjonalisering	89 %	11 %	28
Total	62 %	38 %	466

Kilde: Oxford Research AS

Det fremgår tydelig av Tabell 8 at forskjellene mellom virkemidlene er meget store når vi fordeler dem på utenfor/innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. Selv om enkelte av forskjellene kan knyttes til bestemmelser om geografisk avgrensning for noen av virkemidlene (for eksempel NT-programmet og Verdiskapingsprogrammet for reindrift), er forskjellene likevel sterkt signifikante (på 1-prosent-nivået). Spesielt de nå utgåtte programmene Bransjerettet IT og Kulturbasert næringsutvikling, men også Landsdekkende utviklingstilskudd, Landsdekkende risikolån, Internasjonalisering og OFU/IFU har langt høyere andeler av prosjekter med høy addisjonalitet som er gjennomført av kompetanseintensive bedrifter utenfor enn innenfor det distriktspolitiske virkeområdet.

© Oxford Research AS

3.5 Kompetanseintensive bedrifter og innovasjonsindikatorer etter sentralitet

Avslutningsvis vil vi i dette notatet se nærmere på tilsagnene gitt til prosjekter som er blitt gjennomført av bedrifter i kompetanseintensive næringer/tjenester og undersøke hvorvidt det er forskjeller mellom disse når det gjelder ulike "myke" innovasjonsindikatorer når disse fordeles på ulike regionstyper.

Vi ser her på indikatorer om både samarbeid, kompetanse, innovasjonsadferd og faktisk innovasjon fordi forskning har påvist at disse kan ha stor betydning for prosjektenes økonomiske og sysselsettingsmessige effekter. Disse forholdene kan samtidig påvirke hverandre og derigjennom forsterke effektene på lengre sikt.

Vi starter med å se nærmere på samarbeid.

3.5.1 Kompetanseintensive bedrifter og samarbeid

For å kartlegge prosjektenes samarbeidsbidrag, blir bedriftene i kundeeffektundersøkelsene spurt om prosjektet har ført til økt samarbeid med følgende virksomheter/aktører:

- Universitet og høyskole
- Forskningsinstitutt
- Kunder
- Konkurrenter
- Leverandører
- Konsulenter
- Investorer/finansieringsmiljø
- Offentlige myndigheter utenom Innovasjon Norge
- Bransjeorganisasjoner o.lign.

Det er i denne sammenheng viktig å poengtere en endring som er gjort i forbindelse med gjennomføringen av etterundersøkelsen 2006, nemlig at vi i år har 9 samarbeidsaktører, mot tidligere 8. Bakgrunnen er at UoH og Forskningsinstitutt tidligere har utgjort en samlet aktør, mens vi i årets undersøkelse har valgt å splitte opp disse. Videre er det gjort en presisering knyttet til aktørene "Offentlige myndigheter". Denne er i 2006-årgangen presisert til å være "Offentlige myndigheter utenom Innovasjon Norge".

I det videre vil vi se nærmere på prosjektenes samlede bidrag til samarbeid, det vil si i hvilken grad prosjektene/aktivitetene har bidratt til økt samarbeid med flere aktører. Resultatene er vist i Tabell 9.

Tabell 9: Gjennomsnittlig antall områder med økt samarbeid for kompetanseintensive bedrifter, etter regiontype (NIBR Ba162)

Regiontype (Ba162)	Gj.sn. antall samarbeidspartnere	N
Hovedstadsregionen	3,96	168
Storbyregioner kategori 1	3,91	148
Storbyregioner kategori 2	3,86	102
Mellomstore byregioner	3,62	169
Småby-regioner	3,86	118
Tettsteds-regioner	3,86	105
Spredtbygde regioner	3,11	27
Total	3,82	837
Kilde: Oxford Research AS		

Tabell 9 viser at det ikke er store forskjeller mellom de ulike regiontypene når det gjelder samlet bidrag til samarbeid, med unntak av spredtbygde regioner. Her er det samlede samarbeidsbidraget lavere. Forskjellene er dog ikke signifikante.

Vi finner heller ikke signifikante forskjeller når vi kun ser på forskjellene mellom prosjekter som er gjennomført utenfor og innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. Dette er vist i Tabell 10.

Tabell 10: Gjennomsnittlig antall områder med økt samarbeid for kompetanseintensive bedrifter, etter distriktspolitisk virkeområde (DU01)

DU01	Gj.sn. antall samarbeidspartnere	N
Utenfor det distriktspolitiske virkeområdet	3,87	503
Innenfor det distriktspolitiske virkeområdet	3,74	334
Total	3,82	837
Kilde: Oxford Research AS		

3.5.2 Kompetanseintensive bedrifter og kompetanse

I etterundersøkelsene er bedriftene spurt følgende: "I hvilken grad har prosjektet ført til økt kompetanse om…":

- Produktutvikling
- Prosessutvikling
- Markedsutvikling
- Strategi
- Organisasjon og ledelse
- Bruk av avansert teknologi
- Opparbeiding av bedre nettverk
- Internasjonalt samarbeid
- Internasjonale markeder
- Eksport

I den påfølgende analysen ser vi på i hvilken grad prosjektene/aktivitetene har bidratt til økt kompetanse i stor grad (skår 4 og 5) på flere områder. I det følgende vil vi se nærmere på det samlede kompetansebidraget. Disse resultatene er vist i Tabell 11.

Tabell 11: Gjennomsnittlig antall områder med økt kompetanse for kompetanseintensive bedrifter, etter regiontype (NIBR Ba162)

Regiontype (Ba162)	Gj.sn. antall kompetanseområder	N
Hovedstadsregionen	3,74	168
Storbyregioner kategori 1	4,23	149
Storbyregioner kategori 2	3,88	103
Mellomstore byregioner	3,61	165
Småby-regioner	3,71	117
Tettsteds-regioner	3,31	107
Spredtbygde regioner	2,32	28
Total	3,71	837
Kilde: Oxford Research AS		

Som tabellen viser, er det store forskjeller mellom de ulike regiontypene. Størst bidrag til kompetanseutvikling finner vi i Storbyregioner kategori 1, mens den er markant lavere i spredtbygde regioner. Disse forskjellene er statistisk signifikante på 5-prosent-nivået.

Enda større forskjeller finner vi ved en grovere geografisk inndeling i utenfor versus innenfor det distriktspolitiske virkeområdet, som vist i Tabell 12. Disse forskjellene er statistisk signifikante på 1-prosent-nivået.

Tabell 12: Gjennomsnittlig antall områder med økt kompetanse for kompetanseintensive bedrifter, etter distriktspolitisk virkeområde (DU01)

DU01	Gj.sn. antall kompetanseområder	N
Utenfor det distriktspolitiske virkeområdet	3,99	500
Innenfor det distriktspolitiske virkeområdet	3,31	337
Total	3,71	837
Kilde: Oxford Research AS		

3.5.3 Kompetanseintensive bedrifter og utvikling/adferdsendring

I Kundeeffektundersøkelsene er det et delkapittel knyttet til bedriftenes "innovasjonsatferd". En ser her på endring i måten å arbeide på, fokus og strategi. I tillegg er det en egen del knyttet direkte til innovasjon som har oppstått som følge av prosjektet. Denne indikatoren blir behandlet i neste avsnitt.

Atferdsendringene er knyttet til følgende faktorer:

- Økt fokus på utvikling og innovasjon
- Økt fokus på utviklings- og endringsprosesser i bedriften
- Bedre utnyttelse av kunnskap
- Større kunnskap om hvordan forskningsresultater kan nyttiggjøres
- Ansettelse av nye medarbeidere
- Kompetanseutvikling hos en selv/ medarbeidere
- Å se nye muligheter i internasjonalt samarbeid
- Utvikling av samarbeid/nettverk

I det videre vil vi se nærmere på prosjektenes/aktivitetenes totale bidrag til atferdsendringer, d.v.s. at vi måler gjennomsnittlig antall områder der det er oppnådd adferdsendring. Det maksimale antallet områder er her åtte.

Tabell 13: Gjennomsnittlig antall områder med økt innovasjonsadferd for kompetanseintensive bedrifter, etter regiontype (NIBR Ba162)

Regiontype (Ba162)	Gj.sn. antall utviklingsområder	N
Hovedstadsregionen	3,37	166
Storbyregioner kategori 1	3,66	147
Storbyregioner kategori 2	3,22	99
Mellomstore byregioner	3,10	168
Småby-regioner	3,36	117
Tettsteds-regioner	3,08	107
Spredtbygde regioner	2,54	28
Total	3,28	832
Kilde: Oxford Research AS		

Av Tabell 13 ser vi at gjennomsnittlig antall områder er størst i Storbyregionene kategori 1 og minst i spredtbygde regioner. Forskjellene er dog ikke statistisk signifikante.

Dette bilder endrer seg dersom vi i analysen legger til grunn en grovere geografisk oppdeling i utenfor/innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. Dette ser vi i Tabell 14.

Tabell 14: Gjennomsnittlig antall områder med økt innovasjonsadferd for kompetanseintensive bedrifter, etter distriktspolitisk virkeområde (DU01)

DU01	Gj.sn. antall utviklingsområder	N
Utenfor det distriktspolitiske virkeområdet	3,44	497
Innenfor det distriktspolitiske virkeområdet	3,04	335
Total	3,28	832
Kilde: Oxford Research AS		

© Oxford Research AS

Av Tabell 14 ser vi at de kompetanseintensive bedriftene utenfor det distriktspolitiske virkeområdet har oppnådd adferdsendring på flere områder enn bedriftene innenfor det distriktspolitiske virkeområdet. De observerte forskjellene er signifikante på 1-prosent-nivået.

3.5.4 Kompetanseintensive bedrifter og faktisk innovasjon

I etterundersøkelsene fram til 2005 er bedriftene spurt om faktisk utvikling/innovasjon knyttet til tre hovedområder; utvikling og forbedring av produkter/varer og tjenester, utvikling og forbedring av produksjonsprosesser og markedsutvikling. I etterundersøkelsen for 2006 er det inkludert ytterligere ett innovasjonsområde, nemlig organisasjonsutvikling. Følgende dimensjoner inngår dermed i målingen av faktisk utvikling/innovasjon:

A. Utvikling og forbedring av produkter/varer og tjenester, herunder:

- Forbedring av eksisterende produkters design, egenskaper & kvaliteter?
- Utvikling av et nytt produkt/vare?
- Utvikling av en ny tjeneste?
- Utvikling av ny produksjonsteknologi for salg?

B. Utvikling og forbedring av produksjonsprosesser, herunder:

- Effektivisering av eksisterende produksjonsprosesser (arbeidsmetoder)?
- Utvikling av nye produksjonsprosesser?
- Forbedre metoder for lagring, levering eller distribusjon av produkter/varer og tjenester?
- Endre prosesser for å kunne møte nye krav fra offentlige myndigheter?

C. Markedsutvikling og/eller endret markedsføring, herunder:

- Anvendelse av nye salgskanaler eller markedsføringsmetoder?
- Introdusere produkter/varer og/eller tjenester til nye kundegrupper?
- Introdusere produkter/varer og/eller tjenester til nye geografiske markeder?
- Lansering av produktet på en ny måte (f.eks. i ny design eller innpakning)?

D. Organisasjonsutvikling, herunder:

- Ny forretningspraksis for organisering av arbeid eller prosedyrer, kvalitetsstyring og opplæringssystemer?
- Nye metoder for organisering av arbeidsansvar og beslutninger innen bedriften?
- Nye metoder for organisering av eksterne relasjoner til andre bedrifter eller offentlige institusjoner?

I det videre vil vi se nærmere på prosjektenes/aktivitetenes totale bidrag til faktisk innovasjon, d.v.s. at vi måler gjennomsnittlig antall områder der bedriftene har oppnådd faktisk innovasjon. Det maksimale antallet områder er 15.

Tabell 15: Gjennomsnittlig antall områder med økt innovasjon for kompetanseintensive bedrifter, etter regiontype (NIBR Ba162)

Regiontype (Ba162)	Gj.sn. antall innovasjonsområder	N
Hovedstadsregionen	3,12	170
Storbyregioner kategori 1	2,85	149
Storbyregioner kategori 2	2,58	106
Mellomstore byregioner	2,56	174
Småby-regioner	2,24	122
Tettsteds-regioner	2,69	108
Spredtbygde regioner	2,63	27
Total	2,70	856
Kilde: Oxford Research AS		

Hovedstadsregionen skiller seg ut med det største gjennomsnittlige antall områder med økt innovasjon, men forskjellene i Tabell 15 er ikke statistisk signifikante. Vi ser også at innovasjonsbidraget er høyere i spredtbygde regioner enn i småbyregioner, Storbyregioner kategori 2 og Mellomstore byregioner.

Ser vi til slutt på en grovere geografisk inndeling, finner vi at forskjellene som er vist i Tabell 16 er statistisk signifikante, denne gang på 1-prosent-nivået.

Tabell 16: Gjennomsnittlig antall områder med økt innovasjon for kompetanseintensive bedrifter, etter distriktspolitisk virkeområde (DU01)

DU01	Gj.sn. antall innovasjonsområder	N
Utenfor det distriktspolitiske virkeområdet	2,89	512
Innenfor det distriktspolitiske virkeområdet	2,40	344
Total	2,70	856
Kilde: Oxford Research AS		

OXFORD RESEARCH

Forskning
Strategi
Kommunikasjon

Oxford Research AS, Kjøita 42, 4630 Kristiansand, Norge, Tlf. 40 00 57 93, www.oxford.no